

Guía Docente				
Datos Identificativos				2019/20
Asignatura (*)	Dificultades de aprendizaxe		Código	652G02027
Titulación				
Descriptores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Terceiro	Optativa	4.5
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Psicoloxía			
Coordinación	Freire Rodríguez, Carlos	Correo electrónico	carlos.freire.rodriguez@udc.es	
Profesorado	Freire Rodríguez, Carlos	Correo electrónico	carlos.freire.rodriguez@udc.es	
Web				
Descripción xeral	A materia Dificultades de Aprendizaxe constitúe unha introducción ao estudo da orixe, características e implicacións para a aprendizaxe da lectura, a escritura e o cálculo.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período de 6-12, no contexto familiar, social e escolar.	A1	B25	C4
Coñecer as características destes estudiantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais.	A2		
Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudiantes e identificar disfuncións.	A3	B19 B22 B23 B24	
Identificar dificultades de aprendizaxe, informalas e colaborar no seu tratamento	A4	B22 B23 B24 B25	C4
Identificar e planificar a resolución de situacóns educativas que afectan a estudiantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe.	A6		
Analizar e comprender os procesos educativos na aula e fóra de ella relativos ao período 6-12.	A7		
Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula.	A11		
Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática.	A14		
Coñecer e abordar situacóns escolares en contextos multiculturais.	A15		
Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe na aula	A16		
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliação.	A19		
Coñecer o proceso de aprendizaxe da lingua escrita e o seu ensino.	A47		
Fomentar a lectura e animar a escribir	A48		
Coñecer as dificultades para a aprendizaxe das linguas oficiais de estudiantes de outras linguas	A49		
Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia	A62		
Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias.	A63		
Relacionar teoría e práctica coa realidade da aula e do centro.	A64		

Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica.	A65		
Resolver problemas de forma efectiva.	B2		
Traballar de forma autónoma con iniciativa.	B4		
Traballar de forma colaborativa.	B5		
Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.	B6		
Comunicarse de maneira efectiva nun contorno de traballo.	B7		
Capacidade de comprensión dos distintos códigos audiovisuais e multimedia e manexo das ferramentas informáticas.	B11		
Capacidade de selección, de análise, de avaliación e de utilización de distintos recursos na rede e multimedia.	B12		
Lectura e interpretación de imaxes.	B13		
Capacidade para traballar en equipo de forma cooperativa, para organizar e planificar o traballo, tomando decisións e resolvendo problemas, tanto de forma convxunta como individual.	B14		
Capacidade para utilizar diversas fontes de información, seleccionar, analizar, sintetizar e extraer ideas importantes e xestionar a información.	B15		
Capacidade crítica e creativa na análise, planificación e realización de tarefas, como froito dun pensamento flexible e diverxente.	B16		
Capacidade de análise e de autoavaliación tanto do propio traballo como do traballo en grupo.	B17		
Compromiso ético para o exercicio das tarefas docentes	B18		
Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.	B20		
Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrentarse.	B21		
Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.	C3		
Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade	C6		
	C7		
	C8		

Contidos	
Temas	Subtemas
1-DESENVOLVEMENTO CONCEPTUAL DAS DIFICULTADES NA APRENDIZAXE.	1.1.Caracterización actual das dificultades na aprendizaxe. 1.2.Características dos nenos/as con DA.
2- VARIABLES SOCIO-EMOCIONAIS E MOTIVACIONAIS.	2.1.Compoñentes emocionais e motivacionais implicados nas DA.
3- VARIABLES E PROCESOS COGNITIVOS NAS DA	3.1.Enfoques e estilos de aprendizaxe. 3.2.Estratexias de aprendizaxe. 3.3.Autorregulación da aprendizaxe.
4. AS DIFICULTADES naS APRENDIZAxES BASICaS. PREVENCIÓN DAS DIFICULTADES NA APRENDIZAXE DA LECTURA	4.1.Conceptos básicos. 4.2.Procesos que interveñen na lectura. 4.3.Dificultades nas DAL. 4.4.Avaliación. 4.5.Intervención nas DAL. .

5.AS DIFICULTADES NAS APRENDIZAXES BASICAS. PREVENCIÓN DAS DIFICULTADES NA APRENDIZAXE DA ESCRITURA	5.1.Conceptos básicos. 5.2.Procesos que interveñen na escritura. 5.3.Dificultades nas DAE. 5.4.Avaliación nas DAE. 5.5.Intervención nas DAE.
6.AS DIFICULTADES NAS APRENDIZAXES BASICAS. PREVENCIÓN DAS DIFICULTADES NA APRENDIZAXE DAS MATEMÁTICAS	6.1.Conceptos básicos 6.2.Procesos que interveñen nas matemáticas 6.3.Dificultades nas DAM 6.4.Avaliación nas DAM 6.5.Intervención nas DAM
7. TDAH (TRASTORNO POR DÉFICIT DE ATENCIÓN CON HIPERACTIVIDADE)	7.1.Características do TDAH 7.2.Avaliación 7.3.Intervención psicoeducativa no TDAH

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Estudo de casos	A1 A4 A6 A15 A47 A63 A65 B5 B13 B14 B18 B20 B21 B22 B23 B24 C7 C8	7	24.5	31.5
Lecturas	A1 A2 A4 A7 A47 A48 A49 B4 B11 B12 B15 B16 B17 B25 C3 C4 C6	2	6	8
Traballos tutelados	A4 A6 A16 A19 A47 A48 A49 A62 A63 A65 B2 B4 B5 B6 B7 B12 B14 B15 B16 B17 B19 B21 B22 B23 B24 B25 C3 C4 C6 C7 C8	4	18	22
Portafolios do alumno	A3 A6 A14 A47 A48 A64 B4 B15 B16 B21 B22 B23 C4 C7	1	21	22
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A4 A7 A11 A47 A62	16	0	16
Proba mixta	A2 A3 A6 A64 B7 B16	1	10	11
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías

Metodoloxías	Descripción
Estudo de casos	Realizaranse análises de supostos prácticos que achegarán ao alumnado á realidade educativa que se presenta na aulano que atinxo ás dificultades na aprendizaxe.
Lecturas	Individualmente, realizaranse 3/4 lecturas que facilita o docente e que complementan os temas tratados.

Traballos tutelados	En grupos (mínimo 3 e máximo 4) deberán elaborar materiais de intervención nas DA (segundo o tema tratado na clase). Estes traballos serán orientados polo profesor nas súas diferentes fases e serán expostos ante os demás compañeiros. Non se admiten traballos individuais.
Portafolios do alumno	As actividades propostas nas sesións interactivas serán incluidas nun portafolio que se entregará individualmente ao final do cuatrimestre.
Sesión magistral	Todos os temas serán introducidos polo profesorado nas sesións expositivas.
Proba mixta	A proba de evaluación final será unha proba mixta que combine preguntas de resposta curta e preguntas tipo test sobre os contidos abordados durante o curso.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Proba mixta	Fora do horario de clase e nas tutorías atenderanse as dúbidas do alumnado.
Traballos tutelados	

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descripción	Cualificación
Proba mixta	A2 A3 A6 A64 B7 B16	Avaluación final	50
Portafolios do alumno	A3 A6 A14 A47 A48 A64 B4 B15 B16 B21 B22 B23 C4 C7	Dosier onde se recollerán as actividades traballadas nas sesións interactivas.	50
Outros			

Observacións avaliación

O alumnado que asista a un mínimo do 80% das sesións (tanto expositivas como interactivas) acollerase ao réxime de avaliación de presencialidade. Este tipo de avaliación consiste no desenvolvemento dunha serie de acividades e traballos prácticos que se irán plantexando ao longo do curso e que o alumno presentará nun dosier de prácticas. Este dosier computará o 50% da cualificación final da materia. O outro 50% da cualificación corresponde a unha proba de tipo mixto (preguntas tipo test y de resposta curta) sobre os contidos abordados nas sesións expositivas. Para aqueles estudiantes que consigan a cualificación de "Apto" no dosier, a proba mixta terá un carácter voluntario (é dicir, esta proba non sería un requisito indispensable para aprobar a materia).

Aqueles que asistan a menos do 80% das sesións só serán avaliados mediante unha proba mixta sobre os contidos abordados nas clases expositivas, que computará o 50% da cualificación, e mediante un exame práctico sobre os contidos desenvolvidos nas clases interactivas, que computará o outro 50% da cualificación. É imprescindible obter unha puntuación do 50% do peso de cada unha das partes para superar a materia. Aqueles estudiantes matriculados a tempo parcial terán o dereito a solicitar a dispensa académica, segundo contempla o apartado 5 do artigo 4 da Norma que regula o réxime de dedicación ao estudo dos estudiantes de Grao na Universidade da Coruña (aprobada en Consello de Goberno de 28 de xuño de 2016):

Os estudiantes a tempo parcial poderán solicitar aos Decanos e Directores doscentros responsables da súa titulación a dispensa académica que lle exima da asistencia a clase daquelas materias, ou partes de materias, nas que se admite acitada dispensa na súa guía docente; porén en todo caso serán avaliados polosistema de avaliación continua . A solicitude de dispensa poderá realizarse nomenamento de remitir a documentación xustificativa mencionada no apartado 1 desteartigo.

Estes estudiantes con recoñecemento de dispensa académica serán avaliados mediante un exame escrito sobre os contidos teórico-prácticos da materia, que computará o 100% da cualificación (o 50% corresponde ao exame de contidos teóricos, que será unha proba mixta; e o outro 50%, ao exame de contidos prácticos. É imprescindible obter unha puntuación do 50% do peso de cada unha das partes para superar a materia).

OBSERVACIÓNS

ADICIONAIS:

Para o alumnado presencial:

1. Para superar a materia é necesario obter unha puntuación do 50% do peso de cada unha das partes obxecto de avaliación (dosier de prácticas e proba mixta).
2. O dosier presentarase antes da data do exame oficial.

Para todo o alumnado:

1. A convocatoria de xullo estará sometida aos mesmos criterios que a convocatoria de xaneiro.
2. Segundo establecen as "Normas de avaliación, revisión e reclamación das cualificacións dos estudos de grao e mestrado universitario (aprobada o 19/12/2013 e modificada o 30/04/2014) no Art. 21.2: Considerarase como ?Non presentado? (NP) a aquel estudiante que, estando matriculado na materia, non concorra ás distintas actividades de avaliación que se establecen para o curso académico.

Así, será cualificado como ?Non presentado? cando:

- a) Non complete o proceso de avaliación continua, nas condicións que figure na guía docentes, ou
- b) Non se presente á proba do período oficial de avaliación.

Fontes de información

Bibliografía básica	<p>- González R.M. y otros (2013). Javitor, el castor lector y los amigos de las letras. CEPE</p> <p>Cuetos,F. (2008). Psicología De La Lectura. Madrid: Wolters Kluwer. Cuetos,F. (2009). Psicología De La Escritura. Madrid: Wolters Kluwer.</p> <p>Cullinan,B. (2005). La lectura en el aula. Sevilla: Trillas.</p> <p>Das, J.P., Garrido, M., González, M., Timoneda, C. Y Pérez-Álvarez, F. (2001). Dislexia Y Dificultades De Lectura: Una Guía Para Maestros. Barcelona: Paidós.</p> <p>Deaño,M. (2000). Cómo prevenir las dificultades de cálculo. Málaga: Aljibe.</p> <p>Deaño,M. (2001). Necesidades educativas especiales relacionadas con el aprendizaje matemático. En F. Salvador (Dir.). Enciclopedia psicopedagógica de necesidades educativas especiales, vol 1. Málaga: Aljibe, pp.495-517.</p> <p>Fernández,J. (2002). La numeración y las cuatro operaciones matemáticas. Madrid: CCS.</p> <p>González, R.M. (2002). PODER escribir. Programa de entrenamiento en procesos cognitivos de la escritura. Madrid: EOS.</p> <p>Defior,S., Gallardo,J., Ortúzar,R. (2004). Aprendiendo a leer. Materiales de apoyo: Málaga: Aljibe.</p> <p>González Seijas, R.M. y Cuetos,F. (2008). Actividades para el aprendizaje de la lectura y de la escritura. Madrid: Cepe.</p> <p>Jiménez, J. (2012). La dislexia en español. Madrid: Pirámide.</p> <p>Jimeno,M. (2006). ¿Por qué las niñas y los niños no aprenden matemáticas?. Barcelona: Octaedro.</p> <p>Joselevich,E.(2008). AD/HD Qué es, qué hacer. Buenos Aires: Paidós.</p> <p>Miranda, A., Vidal-Abarca,E., Soriano,M. (2000). Evaluación e intervención psicoeducativa en dificultades de aprendizaje. Madrid: Pirámide.</p> <p>Moraza, I. Y Campo, M.E. Del (2002). Conceptualización Y Etiología De Las Dificultades De Aprendizaje. En M.E. Del Campo (Editora). Dificultades de aprendizaje e intervención psicopedagógica. Madrid: Sanz Y Torres, Pp.153-182.</p> <p>Ortiz, M.R. (2004). Manual de dificultades de aprendizaje. Madrid: Pirámide.</p> <p>Salvador Bilbao, M.C. y Santa, G. (2002). Evaluación e intervención en las dificultades de aprendizaje de la expresión escrita. En M.E. Del Campo (Ed.).</p> <p>Dificultades De Aprendizaje E Intervención Psicopedagógica. Madrid: Sanz Y Torres, Pp.463-494.</p> <p>Salvador, F. y Gutiérrez, R. (2006). Atención educativa al alumnado con dificultades en lectura y escritura. Málaga: Aljibe.</p> <p>Soriano M.(2006). Dificultades en el Aprendizaje. Granada: Grupo Editorial Universitario.</p> <p>Soutullo,C. y Diez, A. (2007). Manual de Diagnóstico y tratamiento del TDAH. Madrid: Panamericana.</p> <p>Uceira, E. González-Seijas, R.M. y Cuetos, F. (2012). Los TORRES, una familia de escritores. Madrid: CEPE.</p>
Bibliografía complementaria	<p>Alsina,A. (2004). Desarrollo de competencias matemáticas con recursos lúdico-manipulativos. Madrid: Narcea.</p> <p>Avendaño, A., Lombardía, C. López I. y Pacoret, C. (2012). O purrusco dos bosques. Santiago de Compostela: Editorial GLIA.</p> <p>Avendaño, A., Lombardía, C. López I. y Pacoret, C. (2012). As aventuras de Toreto. Santiago de Compostela:Editorial GLIA.</p> <p>Deaño,M. (2001). Necesidades educativas especiales relacionadas con el aprendizaje matemático. En F. Salvador (Dir.). Enciclopedia psicopedagógica de necesidades educativas especiales, vol 1. Málaga: Aljibe, pp.495-517.</p> <p>Defior,S., Gallardo,J., Ortúzar,R. (2004). Aprendiendo a leer. Materiales de apoyo: Málaga: Aljibe.</p> <p>Gonzalez-Pienda,J. Y Nuñez, J.C. (1998). Dificultades del aprendizaje escolar. Madrid: Pirámide.</p> <p>Martínez, J. (2002). Enseñar Matemáticas a alumnos con necesidades educativas especiales. Bilbao: Monografías escuela española.</p> <p>Miranda, A., Vidal-Abarca,E., Soriano,M. (2000). Evaluación e intervención psicoeducativa en dificultades de aprendizaje. Madrid: Pirámide.</p> <p>Canals, M. (2001). Vivir las matemáticas. Barcelona: Octaedro.</p> <p>Galera, F. (2001). Aspectos didácticos de la lectoescritura. Grupo Editorial Universitario.</p> <p>Garcia Madruga, J. (2006). Lectura y conocimiento. Barcelona:Paidós.</p> <p>Nuñez, P.(2006). Taller de comprensión lectora. Barcelona: Octaedro.</p> <p>Orjales, I. (2006). Practicar la lectura sin odiar la lectura. Madrid:CEPE.</p> <p>Pérez, M. (2002). Orientación Educativa y dificultades de aprendizaje. Madrid: Thomson.</p> <p>Romero,J., González,M.J. (2001). Prácticas de comprensión lectora. Madrid: Alianza editorial.</p> <p>Secadas, F. (2004). Contar es fácil. Madrid: CEPE.</p>

Recomendación
Materias que se recomienda cursar previamente
Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos/652G02002
Psicoloxía da aprendizaxe en contextos educativos/652G02007
Educación matemática I/652G02008
Resolución de problemas en matemática/652G02030
Materias que se recomienda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario

Observacións

Para axudar a conseguir un contorno inmediato sustentable, os traballos documentais que se realicen nesta materia se poderán realizar tanto en formato papel como virtual ou soporte informático. De realizárense en papel, seguiranse na medida do posible as seguintes recomendacións xerais:- Non se empregarán plásticos.- Realizaranse impresións a dobre cara.- Empregarase papel reciclado.- Evitarase a realización de borradores.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías